

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
13/3359 - AEI

Dato
24.05.2013

NYTT DIGITALT NØDNETT

Jeg viser til brev fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen datert 7. mai 2013 vedrørende ovennevnte og foreløpig svar sendt 15. mai 2013.

Innledning

Innføring av Nødnett er et teknologiskifte og representerer en vesentlig modernisering av kritisk sambandsinfrastruktur i Norge, jf. omtale i St.prp. nr. 30 (2006-2007), Innst. S. nr. 104 (2006-2007) og Prop. 100 S (2010-2011), jf. Innst. 371 S (2010-2011). Etableringen innebærer en overgang fra mange separate nett med gammel, analog radioteknologi til en felles digital kommunikasjonsinfrastruktur med utvidet funksjonalitet, bedre talelyd og avlyttingssikret kommunikasjon. Nødnett bidrar til at etatenes radiosamband tilfredsstillende operative og sikkerhetsmessige krav og gir nødetatene adgang til å føre kryptert tale og gruppesamtaler som nødetatene har behov for. Nødnetts kjernefunksjon er altså at det benyttes som et avlyttingsfritt, internt talesamband for de tre nødetatene samt andre nød- og beredskapsaktører, jf. Prop. 100 S (2010-2011).

Fra jeg tiltrådte som justis- og beredskapsminister i november 2011 har det vært en prioritert oppgave for meg å følge opp Stortingets forutsetninger knyttet til videreutbygging av Nødnett som beskrevet bl.a. i Prop. 100 S (2010-2011), jf. Innst. 371 S (2010-2011).

Første byggetrinn, området rundt Oslofjorden, ble overlevert fra den opprinnelige leverandøren med en forsinkelse på om lag tre år, jf. Prop. 100 S (2010-2011) og Innst. 371 S (2010-2011). Nødnett er i daglig bruk i hele første byggetrinn og håndterer månedlig om lag 500 000 samtaler jf. Meld. St. 21 (2012-2013). Målsettingen er videre at

Nødnett skal være landsdekkende innen utgangen av 2015. Stortinget sluttet seg til dette ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2012, jf. Prop. 111 S (2011-2012) og Innst. 375 S (2011-2012). Utbyggingen pågår etter planen jf. Meld. St. 21 (2012-2013).

Når det gjelder kostnadene og overskridelsene knyttet til første byggetrinn ble dette omtalt i Prop. 100 S (2010-2011), jf. Innst. 371 S (2010-2011): *Kostnadsrammen for trinn 1 ble i 2006 estimert til 900 mill. kroner (2006-kroner) for årene 2007–2008. I 2009 ble det blant annet på grunn av tilleggsbestillinger og utfordringer i prosjektet, foreslått å øke kostnadsrammen for trinn 1 med inntil 110 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 83 (2008–2009). Stortinget samtykket 11. juni 2009 i at Kongen ble gitt fullmakt til i 2009 å øke kostnadsrammen for trinn 1 til inntil 1 139 mill. kroner. Basert på en oppdatert beregning fra Direktoratet for nødkommunikasjon anslås de samlede kostnadene for første utbyggingstrinn, inkludert leveranser, drift av Nødnett, prosjektorganisasjonen og direktoratet i 2011 nå til 1 347 mill. kroner.*

Det siste tallet fra 2011 refererer til 2011-kroner, mens summene omtalt i St.prp. nr. 83 (2008-2009) og Stortingets samtykke 11. juni 2009, jf. Innst. S. nr. 346 (2008-2009), refererer til 2009-kroner.

Det er ikke endringer i de samlede kostnader for første utbyggingstrinn.

I tråd med ekstern kvalitetssikrers anbefaling foreslo Regjeringen og vedtok Stortinget i Prop. 100 S (2010-2011), jf. Innst. 371 S (2010-2011) at kostnadsrammen for fullføring av utbygging og drift av Nødnett i hele Fastlands-Norge (trinn 2) fastsettes til 4 700 mill. kroner (2011-kroner). Styringsrammen ble satt til 3 950 mill. kroner (2011-kroner), med en usikkerhetsavsetning på 750 mill. kroner (2011-kroner). Det er ikke foretatt endringer i kostnadsrammen.

Utover kostnadselementene som inngår i prosjektet for trinn 2 har nødetatene betydelige innføringskostnader, jf. Prop. 100 S (2010-2011) og Innst. 371 S (2010-2011).

1. UTVIKLINGSPROSJEKT

Innledningsvis viser komiteen til at Justis og beredskapsdepartementet i St. prp. Nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004-2005) blant annet uttalte at Nødnett ikke skulle være «et rent utviklingsprosjekt».

I følge komiteens brev av 7. mai skal man i Norge ha satt i verk flere store prosjekter og gjort teknologivalg som har medført at deler av prosjektet bærer preg av å være et utviklingsprosjekt. Dette begrunnes i at Norge har valgt å få implementert TETRA-datatjenesten TEDS (TETRA Enhanced Data Service) som gir økt data-overføringskapasitet og funksjonen Callout (utalarmering) som gir det mulighet for å utkalle mannskaper. I tillegg viser komiteen til at det er gjort utvikling på kommunikasjonssentralløsningene som leveres til nødetatenes nødmeldesentraler.

Jeg viser til svar til stortingsrepresentant Syversen den 27.09.2012 hvor bl.a. følgende framgår:

ETSI har nå videreutviklet TETRA-standarden med et tillegg som benevnes TEDS. (TETRA Enhanced Data Services). TEDS gjør det mulig å overføre datatrafikk gjennom TETRA-baserte radionett. TETRA er i utgangspunktet et radiosystem som var beregnet for sikker og kryptert overføring av tale. På mange måter kan man sammenlikne denne utviklingen med utviklingen innenfor GSM mobiltelefoni. GSM-standarden ble etter hvert utviklet med tillegg, blant annet GPRS/3G, som har økt muligheten til å overføre data i mobiltelefonnettene.

Norge bestilte Nødnett i 2006 og da tilbød Motorola TETRA inklusiv TEDS-tillegget. Det ble avtalt at Nødnett i Norge skulle baseres på TETRA-standarden i dens mest utviklede versjon, noe som inkluderte adgang til å overføre datatrafikk i nettet gjennom TEDS. Norge bestilte sitt nett på et relativt sent tidspunkt og Norge skal ha vært det første landet som bestilte TETRA med TEDS. Det vil være mulig for andre land å oppdatere sine TETRA-nett med TEDS.

Utarmeringsfunksjonaliteten er særlig viktig for det norske brannvesenet. Bosettingsmønsteret i Norge gjør at vi mange steder har deltidsbrannvesen med ingen eller begrensede styrker på vakt. Radioterminalene i Nødnett skal erstatte personsøkere og gir brannmannskaper mulighet for raskt å melde tilbake om de kan stille ved hendelser. Også i helsetjenesten benyttes utalarmering.

I kommunikasjonssentralløsningene som leveres til nødetatene har det vært gjort endringer for å tilpasse disse til nødmeldesentralenes egenart. Dette er IT-løsninger som skal inngå i nødetatenes etablerte rutiner og fungere sammen med en rekke tredjepartsløsninger. Endringene utgjør lite sett i sammenheng med prosjektets totale størrelse.

Spørsmål

- a. På hvilken måte og når har Stortinget blitt orientert om disse utviklingsprosjektene?**

Svar

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004-2005) ble brannvesenets behov for utalarmering påpekt. I St. prp. nr. 30 (2006-2007), jf. Innst. S. nr. 104 (2006-2007) og Prop. 100 S (2010-2011) er utalarmering (callout) og datatjenester (TEDS) omtalt som del av nødnettanskaffelsen. I Prop. 100 S (2010-2011) er også utstyret til nødetatenes kommunikasjonssentraler omtalt og at dette er å betrakte som IT-prosjekter som krever tilpassinger og noe nyutvikling (jf. kap. 5.2.2.). Videre orienteres det om utfordringer ved å få på plass løsningene for helsetjenestens kommunikasjonssentraler med tilstrekkelig funksjonalitet og stabilitet (jf. kap. 6.1.). Jeg viser videre til svar til stortingsrepresentant Syversen den 27.09.2012.

Spørsmål

- b. Mener statsråden prosjektet slik det utviklet seg, er innenfor rammen av Stortingets forutsetning på dette punkt?**

Svar

Nødnettprosjektet har hatt en utvikling som kan forventes innenfor rammene av St.prp. nr. 30 (2006-2007), jf. Innst. S. nr. 104 (2006-2007) og Prop. 100 S (2010-2011), jf. Innst. 371 S (2010-2011). Den største delen av prosjektet, selve radionettet, er basert på en åpen standard (TETRA). I den grad lokale tilpasninger har forekommet, har det primært vært på IT-utstyr tilknyttet nettet etter spesifikke brukerbehov fra nødetatene. Slike brukertilpasninger ville være nødvendige uansett hvilken teknologi som ble valgt for Nødnett. I et så omfattende og avansert telekom- og IT-prosjekt som Nødnettprosjektet, er det naturlig at det gjøres mindre tilpasninger og endringer til løsningene som leveres. Muligheten for endringer har alltid ligget inne i statens kontrakt og ble også varslet til markedet gjennom konkurransedokumentene. I St.prp. nr. 30 (2006-2007) omtales de ulike kontraktene og muligheter for tilleggsbestillinger, oppgraderinger og utskifting jf. de tre første strekpunktene i kap. 4.8.

2. DEKNINGSGRAD

Spørsmål

- a. Hvordan samsvarer faktisk dekningsgrad med den dekningsgrad Stortinget ble forespeilet?**

Svar

Målsettingene gjengitt Prop. 100 S (2010-2011), jf. Innst. 371 S (2010-2011) om at Nødnett ved landsdekkende utbygging skal dekke 79 pst av landarealet og nær 100 pst av befolkningen ligger til grunn for utbyggingen. Erfaringen fra trinn 1 er at Nødnett har god geografisk dekning også i forhold til dagens mobilnett i følge DNK.

Spørsmål

- b. Dersom forventet dekningsgrad utendørs, innendørs eller i direct-modus er lavere enn først forutsatt, når og på hvilken måte er Stortinget informert om dette?**

Svar

Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK) opplyser at forventet dekningsgrad utendørs vil bli som forutsatt og i tråd med målsettingene gjengitt i Prop. 100 S (2010-2011), jf. Innst. 371 S (2010-2011). Nødnettbrukere har i tillegg adgang til en direkte-modus i apparatene (DMO), noe som betyr at radioene kan opprette forbindelse direkte med hverandre i et lokalt begrenset område, som om de var walkie talkier. Dette gjelder selv om disse radioene ikke har kontakt med selve radionettet. Dette en funksjon som ikke finnes i vanlige mobilnett og som vil kunne være tilstrekkelig for kommunikasjonssamband til lokal oppgaveløsning ved hendelser hvor ikke radionettet nås/virker. DMO-dekning inngår ikke i beregnet dekningsgrad for Nødnett. Når det gjelder spørsmålene knyttet til innendørsdekning vises det til svar gitt under spørsmål 4.

Spørsmål

- c. **Står statsråden fast ved at dekingen ved full utbygging skal være som først forutsatt fra Stortingets side?**

Svar

Dekningsmålet på 79 % av landområdet og nær 100 % av befolkningen står fast i tråd med Prop. 100 S (2010–2011), jf. Innst. 371 S (2010-2011). Dekningsmålet gjelder generelt for hele Norge, noe som betyr at oppnådd dekningsgrad vil variere mellom distriktene, avhengig av topografi og bebodde områder. Det vil i tråd med målsettingene gjengitt Prop. 100 S (2010–2011) bli god dekning for Nødnett der folk bor og ferdes.

Nødnettutbyggingen vil i betydelig grad berøre naturmangfold og landskap, herunder nasjonalparker og andre verneområder, jf. omtale i Prop. 100 S (2010–2011) og Innst. 371 S (2010-2011). Det fremgår videre i Innst. 371 S (2010-2011) at: *Flertallet understreker at dersom det ikke er mulig å bygge mastene utenfor verneområdet, skal man søke å finne det alternativet som er minst skadelig for verneverdier i verneområdet. Videre har flertallet merket seg at utbygger og Direktoratet for nødkommunikasjon i samarbeid med miljøvernmyndigheter skal sørge for god planlegging med hensyn til miljøverdier ved utbygging, og at Nødnett skal ses i sammenheng med forvaltningsplaner for de enkelte berørte verneområder i den grad det er mulig.* Denne føringen fra Stortinget vil kunne påvirke dekningsmålet.

3. FUNKSJONALITET

Spørsmål

- a. **Når og på hvilken måte er Stortinget informert om den endrede funksjonalitet i nødnettet?**

Svar

DNK opplyser at bestilt funksjonalitet i Nødnett ikke er endret og opprettholdes i tråd med Prop. 100 S (2010–2011), jf. Innst. 371 S (2010-2011). I diskusjonen rundt Nødnett må det skilles mellom Nødnett som bærer av signaler (tale og meldinger) som finner sted i radionettet, det utstyret som etatene har bestilt for å kommunisere, og hvordan dette utstyret benytter eller utnytter mulighetene i radionettet. DNK opplyser at datahastighetene i TETRA har økt. Mens TETRA for noen år tilbake støttet datahastigheter på om lag 11 kb/s, støtter TEDS i dag 80 kb/s. Det er en lang rekke dataapplikasjoner som vil fungere med 10-80 kb/s i følge direktoratet.

Når det gjelder teknologivalg og datakapasitet viser jeg til bl.a. følgende omtale gitt i kap. 6.7 i Prop. 100 S (2010-2011), som jeg for øvrig også har referert til i svar til stortingsrepresentant Sortevik av 06.09.2012 :

Gartner berørte kort spørsmålet om datakommunikasjon og påpekte at kommunikasjonsbehovet for nød- og beredskapsstatene forventes å utvikle seg utover de eksisterende behovene. Eksempler på dette er overføring av bilder og video og behov for mobile kontorer. Dette betyr at nød- og beredskapsstatene kan ha behov for høyere båndbredde enn det

TETRA eller andre spesialiserte radiosamband for nødkommunikasjon kan tilby. Gartner mente den mest sannsynlige løsningen for dette vil være å utnytte kommersielt tilgjengelige tjenester.

I USA diskuteres nå utnyttelse av 4G-mobilnett for data i samspill med talesamband for nødetater. Dette er en mulig framtidig utvikling, men det er for mange usikkerhetsmomenter forbundet med en slik løsning til at det kan framstå som et reelt alternativ på nåværende tidspunkt. Foreløpig mangler standarder og brukerstyr. I USA er en frekvensblokk i 700 MHz båndet tilgjengelig for 4 G nett til nødetater. I Europa er dette frekvensspørsmålet ikke løst.

Ekstern kvalitetssikrer mener at evalueringen gir god trygghet for at TETRA er et hensiktsmessig teknologivalg.

Spørsmål

- b. Når og på hvilken måte er Stortinget informert om at det ikke vil være mulig å sende/motta bilder med relevant kvalitet i relevant tid over nytt nødnett?**

Svar

DNK opplyser at det er fullt mulig å sende og motta bilder i ulike kvaliteter i Nødnett, men overføring av høyopløselige bilder vil ta noe tid. Viser for øvrig til svaret under 3. a.

Spørsmål

- c. Når og på hvilken måte er Stortinget informert om at nytt nødnett ikke vil oppfylle denne forutsetningen?**

Svar

JD viser til svar gitt på spørsmål 3. a. over og svar om TEDS gitt i spørsmål 7 under. DNK opplyser videre at det er fullt mulig å lese av bilskilt og slå opp i databaser via TETRA. Så langt er dette ikke testet og tatt i bruk i Norge.

Spørsmål

- d. Hvordan er denne påpekte utfordringen løst, og mener statsråden Stortingets forutsetning i dag er oppfylt?**

Svar

JD viser til svar gitt på spørsmål 3. a. over og svar om TEDS gitt i spørsmål 7 under. DNK opplyser videre at dataoverføring, slik som journal- og registeroppslag og posisjonering er mulig i Nødnett. Når det gjelder EKG så kan EKG-opptak overføres med lav forsinkelse. Overføring av live EKG er noe mer utfordrende i følge direktoratet. Men dette vil avhenge av at helsetjenesten anskaffer utstyr og utvikler applikasjoner for å kunne utnytte de mobile datakommunikasjonstjenestene i Nødnett.

4. INNENDØRSDEKNING

Spørsmål

- a. Hva er bakgrunnen for at det ikke er satt krav til innendørsdekning i forhandlingene med leverandøren?

Svar

I Prop. 100 S (2010-2011) opplyses det når det gjelder innendørsdekning følgende: *I tettbygde strøk skal det være en viss innendørs dekning, noe som krever noe høyere tetthet av basestasjoner.* Dekningskravene i Nødnett er også omtalt i Meld. St. 21 (2012-2013) i kap. 8.15.3 hvor det bl.a. fremgår at det skal oppnås innendørsdekning ved hjelp av økt signalstyrke. Jeg viser også til svar vedrørende bl.a. dekning gitt til stortingsrepresentantene Schou i brev av 12.09.2012, Nesvik i brev av 27.09.2012 og Hoksrud i brev av 21.09.2012 og 24.01.2013. Jeg viser videre til behandling av interpellasjonen fra representanten Schou i Stortinget 13.11.2012.

Innendørsdekning er nedfelt i kontrakten i form av krav til økt signalstyrke (feltstyrke) i de 22 største byene i Norge og rundt samtlige brannstasjoner i landet. Kravene til signalstyrkenivået som brukes i byer i Norge er fullt på høyde med, eller bedre enn i de fleste byer i Europa hvor TETRA benyttes som nødsamband.

Komiteen viser til St. prp.nr. 1 tillegg nr. 3 (2004-2005) hvor det står at «Nødnettet er planlagt med en høy dekningsambisjon på landsbasis i forhold til dagens radiosamband i nødetatene.» Sammenlignet med de gamle sambandsløsningene får man et mye bedre produkt, men det betyr ikke at det nye digitale nødnettet er ment å skulle dekke alle innendørsarealer. Full innendørsdekning i alle bygg ville vært svært kostnadsdrivende.

Nødnett virker i all hovedsak innendørs, men oppnåelse av dekning innendørs i tung bybebyggelse kan likevel være utfordrende. DNK har undersøkt tilstanden i 107 bygninger/objekter i det nå utbygde området, og skal gjøre ytterligere kartlegginger. De foreløpige resultatene viser i følge DNK at det er få problemer med signalstyrke i de målte byggene. Det er derimot behov for å gjøre tilpasninger og endringer i enkelte innstillinger i radionettet og ikke minst å se på bruken av radioer i pansrede kjøretøy. Dette er blant forbedringstiltakene som gjennomføres. Selv om det ikke er mulig å garantere ubegrenset innendørsdekning via det faste sambandet i alle bygg, benyttes Nødnett i de aller fleste operasjonelle sammenhenger. 24 av 29 brannvesen i det utbygde området bruker det til røykdykking.

Spørsmål

- b. Når ble Stortinget informert om at den klare forutsetning om god innendørsdekning ikke er en del av kravet til leverandør?

Svar

Kravene til innendørsdekning gjennom økt signalstyrke har ligget fast siden kontrakten ble inngått, i tråd med Stortingets forutsetninger. Jeg viser til svar gitt på spørsmålet over. Når det gjelder utfordringer med innendørsdekning ble Stortinget orientert om dette i Prop. 100 S (2010-2011), kap. 6.3.3 andre avsnitt: *Dekningen oppleves stort sett som*

god, selv om dekningen innendørs i tett bebyggelse kan være utfordrende. Det framgår forøvrig i samme kapittel at spørreundersøkelser blant brukerne viser at: Nødnett oppleves totalt sett som bedre enn radiosambandet de hadde tidligere.

Spørsmål

- c. Hvordan er kravet til innendørsdekning forventet ivaretatt i den videre utbyggingen og hvordan er Stortinget informert om dette?**

Svar

Kravet til innendørsdekning blir ivaretatt som tidligere, og har ligget fast siden kontrakten ble inngått, se svar gitt under spørsmål 4 a og b over.

Spørsmål

- d. Hva er årsaken til at DNK har frafalt kravet om Gateway i anbudet, noe som har bidratt til å svekke innendørsdekningen i betydelig grad, og hvordan samsvarer det etter statsrådets syn med Stortingets forutsetninger?**

Svar

Når gateway omtales så refereres det til enkelte typer TETRA-radioer, normalt bilmonterte radioer, som kan benyttes som mellomstasjoner for å videreformidle signaler fra radioterminaler i direktemodus (DMO) til og fra Nødnett for midlertidig å gi innendørsdekning.

DNK opplyser at de ikke har frafalt krav om gateway i anbudet i 2006. Til orientering ble nødetatene tilbudt slike radioer til anskaffelsen til første utbyggingstrinn. Nødetatene konkluderte imidlertid etter evalueringen av tilbudene på nye radioterminaler i 2007 med at ingen av de da tilbudte gateway-radioene var tilstrekkelig brukervennlige til at det var ønskelig å anskaffe dem. Videre ønsket man også andre typer funksjoner som ikke kunne kombineres med de da tilbudte gateway-radioer.

For trinn 2 er det nå inngått nye rammeavtaler med tre ulike leverandører av radioterminaler. Nødetatene kan velge radioterminaler for kjøretøy med innebygget gateway-funksjonalitet som kan styrke innendørsdekningen. DNK opplyser for øvrig at det fremover vil anskaffes radioer som har gateway-funksjonalitet til flesteparten av de uniformerte kjøretøyene.

Spørsmål

- e. Når og på hvilken måte har Stortinget blitt informert at gårdeiere kan bli pålagt å dekke kostnader til innendørsdekning for nødnett i egne bygg?**

Svar

Det følger direkte av brann- og eksplosjonsvernloven av 14. juni 2002, nr 20, § 14, siste ledd at JD kan gi forskrifter om «sikringstiltak» for blant annet «ethvert byggverk», herunder «tunneler». Departementet har til nå ikke vurdert å innføre slike forskrifter. Vi nevner imidlertid at også kommunene selv i en viss utstrekning kan gi pålegg om

brannverntiltak i enkeltsaker. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap vil i så tilfelle være klageinstans.

Spørsmål

- f. Mener statsråden dette samsvarer med forutsetningen om at nødnettet skal få: "Kraftig forbedret innendørsdekning i de 19 største byene"? (jf. St.prp nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004-2005) side 6)**

Svar

Undersøkelsene som er gjort av DNK viser at innendørs signalstyrke jevnt over er god i det utbygde området, se svar gitt på spørsmål 4 b. Innendørsdekning avhenger av byggenes konkrete struktur, fasade, bygningsmateriale og omfang, og disse forhold kan gi ulike utslag avhengig av forhold som avstand og retning til nærmeste base-stasjon og radiofrekvensene som benyttes. Det vil være bygg/objekter hvor signalstyrken ikke er god nok innendørs. I det utbygde området har DNK derfor identifisert og besluttet bygging av innendørsanlegg i et antall bygg og objekter.

Spørsmål

- g. Mener statsråden det samsvarer med Stortingets forutsetninger at nødnettet må ta frem det gamle analoge systemet for å få innendørsdekning på steder som Oslo S, Grand Hotel, Sandvika Storsenter, Operaen m.fl.?**

Svar

Det vil være bygg der byggets karakter og utforming gir en så stor demping av radiosignalene at tilfredsstillende kommunikasjonsforhold ikke kan oppnås. Dette er også en utfordring i det kommersielle markedet jf. artikkel i tu.no 14. mars 2013 «Moderne bygg dreper mobildekningen». Hvilke bygg eller deler av bygg der det vil kunne oppleves dekningsproblemer, kan være vanskelig å identifisere i forkant. Det vil i stedet være erfaringer med radionettet inne i bygget eller spesifikke innendørsmålinger som vil avsløre om dekningen er god nok. Flere av de nevnte byggene det her refereres til er blant dem hvor det bygges egne innendørsanlegg, jfr punkt f. over. DNK anbefaler også at det tas i bruk gateway-terminaler for å oppnå bedre dekning inne i bygg for å styrke dekningen, ref. også pkt. 4. d.

5. FLY OG HELIKOPTER

Spørsmål

- a. Hvordan mener statsråden overstående beskrivelse samsvarer med Stortingets forutsetninger for dekning i fly og helikopter?**

Svar

Erfaringene komiteen refererer til i 22. juli-rapporten er fra bruk av interimsløsninger. Dekning i luftrommet og radioterminaler til rednings-helikoptrene inngår som en del av landsdekkende utbygging av Nødnett. Det er planlagt om lag 90 basestasjoner på landsbasis med utvidet rekkevidde, spesielt beregnet for bruk av TETRA i helikoptre. Planlagt dekning for helikopter er gjennomsnittlig ca. 96 % luftrommet i 5 000 fots

høyde. Dette inngår som leveranser i nødnettkontrakten og krever ikke tilleggsbevilgninger.

Det ble i 2012 gjort TETRA-installasjoner i én luftambulanse, i politihelikopteret og i 2013 i politiets innleide helikopter. Andre helikoptre avventer nødvendige tekniske forberedelser og installasjoner i helikoptrene vil gjøres fortløpende i takt med utbyggingen ellers. Når Nødnett er bygget ut i større områder og installert i flere helikoptre vil erfaringsgrunnlaget være større og bedre egnet for å vurdere faktisk dekning av Nødnett i fly og helikoptre.

6. KOSTNADER FOR BRUKERNE

Spørsmål

- a. Kan statsråden bekrefte eller avkrefte påstandene fra brannsjefene om fire-femdobling av kostnadsnivået for nytt nødnett?**

Svar

Slik komiteen selv siterer Prop. 100 S (2010-2011) er utgangspunktet at de «samlede utgifter» ikke skal avvike vesentlig fra de utgifter etater og kommuner tidligere hadde. Nødnett er en investering i økt sikkerhet og beredskap. Det har vært en klar forutsetning at brukerne sammen skal dekke driftskostnader til Nødnett gjennom en abonnements-ordning. I tillegg skal nødetatene selv dekke driftskostnader som følger av det avanserte utstyret som leveres til politi, brannvesen og helsetjenesten gjennom prosjektet.

I Prop. 100 S (2010-2011) jf. Innst. 371 S (2010-2011) framgår det at kostnadsanalyser gjennomført av Sintef viste at det er vanskelig å sammenlikne før og etter kostander mellom gammelt samband og Nødnett pga. bl.a. ulik regnskapspraksis i etatene og kommunene. Videre at Nødnett utgjør et teknologiskifte og en vesentlig modernisering av kritisk sambandsinfrastruktur og slik sett gir etatene nye funksjoner og driftskostnader som ikke er direkte sammenlignbare med de gamle systemene. Bl.a. med bakgrunn i dette og at flere brukere på sikt forventes å ta Nødnett i bruk og være med å dekke kostnader ved drift, er det for tidlig å fastslå hva kostnadene på enhetsnivå vil bli. Jeg viser videre til svar gitt på spørsmål 6. b. under og svar til stortingsrepresentant Hoksrud 07.09.2012.

Spørsmål

- b. Dersom brannsjefene har rett, når og på hvilken måte er Stortinget informert om endrede forutsetninger for kostnader etatene blir påført som følge av overgangen til nytt nødnett?**

Svar

I kapittel 11, jf. Prop. 100 S (2010-2011) om økonomiske og administrative konsekvenser opplyses det bl.a. følgende om etatens kostnader til gammelt og nytt samband, vanskeligheter med å sammenligne kostander før og etter nytt Nødnett, at etatene vil få økte kostander og at prinsippet om refordeling mellom etatene videreføres inntil mer erfaring foreligger og vurderes etter fullført utbygging:

Nødetatenes samlede driftskostnader etter at nettet er ferdig utbygget er av SINTEF anslått til 370 mill. kroner per år, hvorav 217 mill. kroner vil utgjøre betaling av abonnement og de resterende 153 mill. kroner vil være etatsinterne kostnader. Det forventes at kommunene vil måtte betale 43% av de nevnte 370 mill. kroner. De etatsinterne kostnadene er variable og påvirkes av etatene og kommunene gjennom effektiviserings- og forenklingstiltak. Om lag 32 mill. kroner av de etatsinterne kostnadene er nye kostnader, mens 55 mill. kroner er ren kostnadsøkning blant annet på grunn av mange nye kommunikasjonsentraler ved legevakter og akuttmottak på sykehus.

[...]

Nødnett utgjør et teknologiskifte og innebærer en vesentlig modernisering av kritisk sambandsinfrastruktur. Anslagsvis 87 mill. kroner av etatenes driftskostnader kan tilskrives nye poster som ikke er direkte sammenlignbare med de gamle systemene. Noen kommuner bruker ikke helseradionettet slik de er pålagt, og har sannsynligvis lavere utgifter til radiosamband enn om de hadde oppfylt forskriftens krav til forsvarlig samband. Etatenes samlede driftskostnader utgjør ifølge SINTEF 370 mill. kroner hvorav 283 mill. kroner ifølge SINTEF er sammenlignbare med tidligere kostnader beregnet til 223 mill. kroner, det vil si en økning på 27 %. Ekstern kvalitetssikrer har i sin vurdering av SINTEFs rapport påpekt at det er vanskelig å sammenligne kostnadene på grunn av beskjedne datakvalitet i før-situasjonen og lite erfaring med det nye systemet samt, at rapporten underkommuniserer usikkerheten i de fremlagte resultater.

Det fremgikk i St.prp. nr. 30 (2006-2007) at det basert på de foreslåtte prinsippene for betaling, antall innmeldte brukere, fordeling av brukere i forhold til brukerprofilene og prising av disse, ville skje en betydelig omfordeling av utgifter mellom sektorene. Regjeringen legger til grunn at abonnementsordningen og prinsippet om refordeling mellom sektorene videreføres inntil mer erfaring foreligger, og vurderes etter fullført utbygging.

I Innst. 371 S (2010-2011) fremgår bl.a. følgende i kap. 2.12 Vurdering av brukerkostnader:

Dersom Nødnett ikke blir innført, legger komiteen til grunn at nødetatene vil stå overfor store investerings- og driftsutgifter ved utskiftning til enkeltvise og lokale løsninger, samtidig som man vil gå glipp av muligheten som ligger i et nasjonalt nett for alle nød- og beredskapsstatene. Det vil påløpe vesentlige kostnader til kryptering i tråd med pålegget fra Datatilsynet, og det er usikkert om det er teknisk mulig å kryptere alle de gamle nettene. Tatt i betraktning den kvalitetsheving, nye tjenester og de effektiviseringsmuligheter Nødnett gir, samt usikkerheten knyttet til beregningsgrunnlaget, synes det etter komiteens vurdering å være naturlig at det blir en viss økning i etatenes driftskostnader. Komiteen merker seg også at Nødnett legger til rette for gevinstrealisering knyttet til reduksjon i

antall kommunikasjonsentraler og driften av disse både internt i og på tvers av etater og geografiske områder.

Komiteen legger til grunn at abonnementsordningen og prinsippet om refordeling mellom sektorene videreføres inntil mer erfaring foreligger, og vurderes etter fullført utbygging.

7. MONOPOL OG NY STANDARD (TEDS/TETRA2)

TETRA standarden utgjør det tekniske grunnlaget for Nødnett og gir et samband med funksjonalitet som er spesielt egnet for nød- og beredskapsbruk, blant annet kort oppklingstid, gruppesamtaler, sikkerhetsalarm og kapasitet til å overføre data, for eksempel i form av tekst eller bilder. Den samme standarden ligger til grunn for alle TETRA nettene i de mer enn 120 landene hvor teknologien er tatt i bruk. For å benytte Nødnett, må bærbare radioer, kjøretøymonterte radioer, samt utstyret de tre nødetatene får til bruk i sine respektive nødmeldesentraler være tilpasset TETRA. Førstegangsleveransene av slikt utstyr til nødetatene inngår i rammen for Nødnettprosjektet.

DNK opplyser at TEDS (TETRA Enhanced Data Service) ble standardisert av ETSI på slutten av 2005 som del av release 2 av TETRA-standard. Standarden er senere videreutviklet.

I det teknologinøytrale konkurransegrunnlaget for Nødnett fra 2005 var kravet til dataoverføring at nettet skulle kunne overføre 100 kilobytes data på 10 sekunder (dvs. datarate på ca. 80 kb/s). Tilbud på funksjonaliteten skulle gis som en separat prisoppsjon. TEDS ble ikke implementert i trinn 1. Det er nylig gjennomført vellykket test av TEDS og ytterligere tester skal gjennomføres i løpet av året, opplyser DNK.

Motorola vant kontrakten på radioterminaler i første utbyggingsområde i 2007 fordi de hadde det mest økonomisk fordelaktige tilbudet. TEDS var ikke en del av vurderingen ifølge DNK.

Spørsmål om monopol er omtalt i mitt svar til representanten Syversen 28.09.13:

Ifølge Motorola er TEDS testet i flere land og blir nå ofte satt som krav i anbudskonkurranser for TETRA-systemer. TETRA-leverandørene Motorola, Cassidan, og Selex Communication har alle annonsert TEDS kompatible produkter. Enhver TETRA-terminal kan brukes i Nødnett, men for å benytte TEDS-funksjonen må terminalen være TEDS-kompatibel, på samme måte som man må ha en 3G-telefon for å benytte adgangen til å motta datatrafikk gjennom mobilnettet. TEDS vil være klar til implementering i forbindelse med utrulling av annet byggetrinn. DNK evaluerer til enhver tid alle deler av Nødnettleveransen og vil herunder også evaluere dataoverføringsfunksjonen TEDS. Dersom dataoverføringsfunksjonen ikke skulle virke slik den er ment, eller dersom norske myndigheter kommer til at det er uhensiktsmessig å ha adgang til å overføre datatrafikk i

Nødnett, står staten til enhver tid fritt til henholdsvis å fremsette misligholdsbeføyelser eller ensidig si opp denne delen av avtalen.

Jeg viser forøvrig også til svar gitt under spørsmål 3. a.

Spørsmål

- a. Hvordan samstemmer dagens situasjon med forutsetningen om å kunne benytte flere leverandører?**

Svar

Nødnett er basert på TETRA-standarden og DNK opplyser at flere leverandører allerede leverer radioterminaler til Nødnett. Terminalene har ulikt bruksområde (bilmonteerte, håndholdte med ulik størrelse og ulik robusthet, helikopterterminaler, terminaler for skjult bruk, utstyr for eksplosjonsfarlige områder etc.). Dersom etatene ønsker radioterminaler som også har TEDS-kapasitet er utvalget i følge DNK foreløpig begrenset. I tillegg til Motorola leverer Cassidian terminaler (modem) som støtter TEDS (fra koreanske APSI).

Spørsmål

- b. Dersom det er riktig at det ikke kan benyttes flere leverandører, når og på hvilken måte er Stortinget orientert om denne endrede forutsetning?**

Svar

Som det framgår av svaret over er det flere leverandører av radioterminaler, også for terminaler med TEDS.

Spørsmål

- c. Er statsråden enig i vurderingen av Gateway som viktig element for å sikre innendørsdekning?**

Svar

Jeg vil ikke ha en formening om gateway løsningen i 2007. I 2013 er min vurdering at bruk av dagens gateway-funksjonalitet vil gi et viktig bidrag til å styrke dekningen innendørs. Dette er bekreftet gjennom tester utført av DNK i over 100 bygninger. I det videre vil derfor flesteparten av de kjøretøymonteerte radioene som anskaffes ha gateway-funksjonalitet i følge DNK.

Spørsmål

- d. Hva var årsaken til at kravet om Gateway ble strøket av DNK i den endelige kravspesifikasjonen og hvordan samstemmer det med Stortingets forutsetninger?**

Svar

Jeg viser til mitt svar under punkt 4.d der det fremgår at DNK ikke har frafalt krav om gateway i anbudet.

Spørsmål

- c. Kan statsråden bekrefte at Motorola kunne levere Gateway på sine radioer i 2006/2007?

Svar

DNK opplyser at i 2007 tilbød Motorola radioterminaler med gateway-funksjonalitet fra sin underleverandør Cleartone.

8. STANDARDER

Spørsmål

- a. Mener statsråden svaret gitt til representanten Schou er tilstrekkelig presist i forhold til fakta?

Svar

Ja.

Spørsmål

- b. Står statsråden fortsatt inne for at teknologivalget i Norge er det samme teknologivalget foretatt av bla. Sverige, Finland, Tyskland, Storbritannia og Nederland?

Svar

DNK opplyser at det norske nødnettet er basert på TETRA-standard som er det samme som er valgt i landene som nevnes. Dette muliggjør bl.a. at radioterminaler som benyttes i det svenske nødnettet kan brukes i Norge (og omvendt) så snart nettene er sammenkoblet. Etter planen vil dette skje i 2015. I Norge støtter infrastrukturen en versjon av standarden som også er forberedt for TEDS. Fordelen med dette er at brukerne i Norge kan benytte seg av flere brukermuligheter og velge blant flere funksjoner, bl.a. høyere datarater.

Med hilsen

Grete Faremo